

LUHTE PAISJÄRVE TAASTAMISE KESKKONNAMÕJU HINDAMISE PROGRAMM

I TAUST JA KAVANDATAV TEGEVUS

Kavandataw tegevus toimub Luhte külas Vastseliina vallas Võrumaal.

Vastseliina Vallavalitsus (arendaja) taotleb vee erikasutusluba Luhte paisjärve taastamiseks tõkestamise ja paisutamise teel Evaldi katastriüksusel (87401:005:0039), Luhte paisjärve väljavoolu puhastamiseks setetest ja süvendamiseks. Vee erikasutusloa taotluses on süvendustööde mahuks märgitud 10000 m³, mis KeHJS kohaselt on olulise keskkonnamõjuga tegevus.

Luhte paisjärv (kood 208743) jääb Haanja Looduspargi piiranguvööndisse ja Natura 2000 üle-euroopalisele kaitstavate alade võrgustikku. Luhte paisjärve väljavool suubub ca 500 m kaugusel Piusa jõkke (kood 1000200).

Luhte paisjärve taastamise vajadus tuleneb paisjärve veetaseme avariilisest alanemisest tõkestusrajatise purunemise tõttu. Luhte paisjärv ilmestab Haanja Looduspargi maastikku ning seetõttu tuleb see taastada. Taastamise käigus rajatavad tõkestusrajatised peavad vältima edasised veeavariid paisjärvel.

II KESKKONNAMÕJU HINDAMISE OBJEKT

Keskkonnamõju hindamise objektiks on Vastseliina Vallavalituse vee-erikasutusloa taotluse põhjal Luhte paisjärv ning selle väljavool ning nende lähiümbrus.

III KESKKONNAMÕJU HINDAMISE EESMÄRK

Eesmärgiks on kirjeldada ja hinnata kavandatava tegevuse ning selle võimalike alternatiividega kaasnevaid olulisi keskkonnamõjusid. Keskkonnamõju hindamisel on erilise vaatluse all hüdrotehniliste tööde (sh süvendustööde) mõju veekeskkonnale ning Piusa jõele ning mõjude vältimise ja leevendamise abinõud.

IV LÄHTEALUSED

Keskkonnamõju hindamisel lähtutakse Eesti õigusaktidest. Protseduuriliselt järgitakse "Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadust" (RT I 2005, 15, 87). Peetakse silmas, et kavandataw tegevus võib mõjutada Natura võrgustiku ala ja arvestatakse Natura hindamise erisusega.

V TÖÖ SISU

1. Informatsioon keskkonnamõju hindamise protsessi kohta

Seaduslikud alused, andmed hindamise algataja, arendaja, otsustaja ja eksperdi kohta.

Informatsioon keskkonnamõjude hindamise algatamise, protsessi avalikustamise ja kavandatavat tegevust käsitlevate ja töös kasutatavate infoallikate kohta.

2. Kavandatava tegevuse eesmärk ja vajadus

Eesmärk – taastada Luhte paisjärv.

Luhte paisjärv on Vastseliina sovhoosi poolt 1970-ndatel aastatel sellelt alalt läbivoolanud ojakeste sulgemise teel. See töö toimus pikka aja jooksul ja nende tööde tegemiseks projekti ei ole koostatud.

Paisjärvest väljavoolusid on olnud kolm, millest läänepoolsem šahtülevool on tänaseks mattunud ca 1,5 m settekihi alla ja äravoolutoru alumine ots on suletud puupakuga. Regulaatori šaht on viltu vajunud ja kasutamiskõlbmatu. Taastamistööde käigus tuleks see likvideerida ja äravoolutoru tamponeerida või välja võtta. Keskmise väljavool on truup (d250 mm), mille põhi on normaalpaisutustasemel ja veepinna tõusmisel üle selle taseme hakkab sealt vesi välja voolama. Läänepoolsem ülevoolupais, mis oli põhiline väljavool, purunes käesoleva aasta maikuus paisu ärauhumise tagajärjel, mis oli väidetavalt põhjustatud kobra tegevusest. Selle tulemusena paisjärve pind alanes ca 2 m ja veepeegli pind vähenes 12-lt hektarilt 1-le hektarile.

Paisjärve taastamisega ennistatakse piirkonna looduskeskkond, mis on kooskõlas Haanja looduspargi kaitsekorralduslike eesmärkidega.

3. Mõjutatava keskkonna kirjeldus

Paisjärve taastamistööde ala ja eeldatavalt mõjutava veekeskkonna kirjeldus.

Mõjutatav ala on:

- järv ja selle lähiümbrus, mille põhjavee tase on mõjutatud järve veetasemest,
- pinnasetööde asukohad – taastatava paisu ja regulaatori lähiümbrus, teiste väljavoolukohtade lähiümbrus, rajatava tiigi ala ja tiigist väljakaevatava pinnase ladustamisala (täpsustatakse projekteerimise käigus),
- Piusa jõgi- tööde tegemise ajal setete kandumine jõkke.

KMH aruandes antakse ala mõjutatava ala loodusliku seisundi kirjeldus (geoloogiline ehitus, hüdrogeoloogilised tingimused, pinnavesi, taimestik, loomastik, kaitstavad objektid ja alad, maaomand, sotsiaalne keskkond).

Taastamistöödega kaasnev eeldatav oluline keskkonnamõju võib seonduda:

- setete kandumisega Piusa jõkke (vee-elupaikade kahjustamine);
- kohaliku maastiku kahjustamisega ehitustööde käigus ja väljakaevatava pinnase ladestamisel,
- veetaseme tõstmisel esialgsest tasemest kõrgemale- ümberkaudsete maade liigniiskeks muutumine, kahju eraomandile.

4. Kavandatav tegevus

Kirjeldatakse kavandatavat tegevust samaaegselt koostatava taastamisprojekti põhjal.

Kavandatavate tegevustena on planeeritud:

- paisu taastamine,
- regulaatori ehitamine,
- teiste väljavoolude sulgemine või taastamine,
- vahetult regulaatorist allavoolu jäävale soolale tiigi rajamine,
- rajatava tiigi äärde tuletõrjeveevõtukoha rajamine,

- juurdepääsutee korrastamine.

5. Kavandatava tegevusega kaasnevate oluliste keskkonnamõjude analüüs ja hindamine

Keskkonnamõjude analüüsis selekteeritakse välja olulised keskkonnamõjud. Kirjeldatakse kavandatud tegevuse ja võimalike alternatiivide keskkonnamõju:

- maastiku üldilmele, Haanja looduspargi maastiku väärtustele,
- bioloogilisele mitmekesisusele (taimestik ja loomastik),
- pinnaveele,
- põhjaveele,
- kaevudele,
- kaitsealustele objektidele ja –aladele,
- sotsiaalsele keskkonnale,
- inimese heaolule, tervisele ja varale.

Hindamisel arvestatakse mõjude kestvusega. Eeldatavalt evivad olulist keskkonnamõju aspektid, mis ilmnevad ehitustööde käigus.

Kirjeldatakse, kuidas ülalloetletud tegevused mõjutavad looduskeskkonda. Arvestatakse, et kavandatava tegevuse ala jääb Natura 2000 alale.

6. Kavandatava tegevuse alternatiivide püstitamine ja mõjude leevendamine

Hinnatakse võimalikke alternatiivseid lahendusi negatiivsete keskkonnamõjude vältimiseks ja esitatakse soovitusel võimalike negatiivsete keskkonnamõjude leevendamiseks.

1. 0-alternatiiv jätkub praegune olukord ning järve ei taastata.

Suur osa endisest järve alast hakkab soostuma ja kasvab võssa, kibraste tegevuse tõttu hakkab veepind kõikumata tekides ülejutataval alal taimeistiku hävinemist, tiigiks planeeritud soolal erilisi muutusi ei ole, kuid tuletõrje veevõtukohta ei ole võimalik rajada.

2. projektiga ettenähtud tegevused – paisjärve tõkestusrajatise ning endise veetaseme taastamine, väljavoolu süvendamine ja tuletõrjevõetukoha rajamine.

Paisjärve taastamisega ennistatakse piirkonna looduskeskkond, mis on kooskõlas Haanja looduspargi kaitsekorralduslike eesmärkidega, rajatakse paisust allavoolu jääva tiigi baasil küla tarbeks tuletõrje veevõtukoht. Likvideeritakse või korrastatakse ka muud avariiõhtlikud rajatised ja planeeritakse abinõud paisjärvele koprahjustuste minimeerimiseks.

Tiigi rajamisel pinnase ladustamiskohas muudetakse mõningal määral maastiku üldilmet.

3. paisjärve endise veetaseme taastamine, paisust allavoolu jääva soola tiigiks kujundamisest loobumine ja kuivendusega selle kujundamine rohumaks.

Planeeritud tiigist allavoolu jääv oja veepind võimaldab soola pinnasevee taset alandada sellisel määral, mis võimaldab seda ala kuivendada selliselt, et rajada sinna rohumaa, mille mittehooldamisel kasvab see võssa. Tuletõrje veevõtukoht rajatakse paisjärve äärde taastatava paisu juurde rajades sinna ka juurdepääsutee.

7. Kavandatava tegevuse ja selle alternatiivide hindamise metoodika

Mõju suuruse ja ulatuse määramiseks kasutatakse eelnevalt teostatud keskkonnauuringuid ja eksperthinnanguid, mida täiendatakse käesoleva projekti raames tehtavate uuringutega. Samuti hinnatakse kavandatava tegevuse võimalikkust kehtiva seadusandlusega. Olemasolevad lähteandmed, mis täienevad projekteerimise käigus kogutud informatsiooniga, võimaldavad määrata võimalikke olulisi keskkonnaõmõjusid.

Variantide võrdlemisel hinnatakse variantide vastavust õigusaktidele ja planeeringutele ning nende maksumust. Variantide võrdlemisel on kriteeriumideks:

- vastavus asjakohastele keskkonnanõuetele,
- mõju jõe ökoloogilisele seisundile,
- mõju Natura 2000 kaitseväärtustele ja alade terviklikkusele,
- mõju kaitsealustele liikidele ja kaitsealadele,
- mõju maastikule (pinnas, jõe kaldad),
- mõju tööhõivele ja ettevõtlusele,
- mõju tuletõrje veevõtmisele,
- mõju maakasutusele ja kinnistutele,
- mõju puhkusele ja vaba aja veetmisele.

Kavandatava tegevuse ja selle alternatiivide keskkonnamõju võrreldakse tabelmeetodiga. Igale kriteeriumile antakse kaal, mis iseloomustab selle olulisust. Kriteeriume hinnatakse iga alternatiivi korral (kaal ja hinne korrutatakse). Selle tulemusena tekib kriteeriumi koondhinne igale alternatiivile. Ühe alternatiivi erinevate kriteeriumite korrutised summeeritakse. Parim alternatiiv on vastavalt madalaima punktisummaga või kõrgeima punktisummaga sõltuvalt sellest, kas hinnete ja kaalude madalaim punkt iseloomustab negatiivseimat või kõige vähem negatiivset mõju.

8. Keskkonnaseisundi jälgimine ja soovitatav seireprogramm

Ettepanek seire ja järelevalve korraldamiseks ehitustööde ajal ja vajadusel eksploatatsiooni ajal.

9. Hindamistulemuste lühikokkuvõte ja soovituslikud keskkonnanõuded

VI AVALIKUSTAMINE

Keskkonnamõju hindamise algatamine on avalik protsess. Ametlikes Teadaannetes ja kohalikus ajalehes avaldatakse vastavasisulised teated ja korraldatakse kaks avalikku koosolekut:

I koosolekul tutvustatakse keskkonnamõju hindamise programmi ja kavandatavat tegevust.

II koosolekul toimub keskkonnamõju hindamise aruande (töö tulemuste) tutvustamine ja arutelu.

VII TÖÖGRUPP

Keskkonnamõju läbiviiv ekspert:

Kalev Raadla PB Maa ja Vesi AS (litsents KMH0103).

Vajadusel kasutatakse mõju hindamisel konsultantide abi.

VIII AJAGRAAFIK

Tegevus	Vastutav täitja	Tähtaeg
KMH algatamise teadaanne ja programmi avalikust arutelust teatamine	Otsustaja	Sept 2008
KMH programmi avalik arutelu	Arendaja/ ekspert	Sept 2008
Täienduste lisamine programmi ja selle esitamine heakskiitmiseks järelevalvajale	Arendaja/ ekspert	Sept 2008
KMH programmi heakskiitmine	Järelevalvaja	Okt 2008
KMH aruande projekti avalikust arutelust teatamine	Otsustaja	Okt 2008
KMH aruande projekti avalik arutelu	Arendaja/ ekspert	Nov 2008
Täienduste lisamine aruandesse ja selle esitamine heakskiitmiseks järelevalvajale	Arendaja/ ekspert	Nov 2008
KMH aruande heakskiitmine	Järelevalvaja	Nov 2008

Koostas:

PB Maa ja Vesi AS
Kalev Raadla
Keskkonnaekspert

01.09.2008. a